

ASARİATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

Ankara: 16 / 2 / 1932

U.

H.

S U R E T

T.C.
MAARİF VEKÂLETİ
M.T.T. Dairesi
350

Halil Ethem Beyefendi Hazretleri
İstanbul Meb'usu Muhteremi
İstanbul.

Amerikada Şikago şehrinde belediye teşkilinin yüzüncü yıldönümü münasebetile 1933 te "Bir asırlık terakki" unvanı altında açılacak beynelmilel sergiye iştirak programını tesbit etmek üzere Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti tarafından intihap edilecek bir zat ile İktisat Vekâlet Sanayi Umum Müdürü Şerif Beyden ve bendenizden mürekkep bir komisyon teşkili İcra Vekilleri Hey'eti Celilesince ittihaz ve Vekâlete tebliğ buyrulan karar icabından bulunmuş ve Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti tarafından cemiyet namına Zatı Devletlerinin komisyona iştirak buyrulması tensip kılınmıştır.

Ahiren buraca yapılan tetkikat üzerine komisyon namına kaleme alınan mazbata huzuru Samilerine takdim kılındı. Bu mazbata mündericati reyî Samilerine tevafuk ettiği takdirde mazbatanın imza ve tarafı acizaneme iade buyrulmasını ve mazbatada tadile muhtaç noktalar bulunduğu takdirde ona göre tadilât icrasına tevessül olunmak üzere keyfiyetin emir ve iş'arına müsaadei aliyelerini istirham ile tazimlerimi teyit eylerim, Efendim Hazretleri.

Millî Talim ve Terbiye Hay'eti

Reisi

İhsan

aslının aynıdır

1/III/1933

ASARİATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

Ankara : 21 / 2 / 1932

U.

H.

T.C.
MAARİF VEKÂLETİS U R E T

Maarif Vekâleti Celilesine

Amerikada Şikago şehrinde Belediye teşkilinin 100üncü yıldönümü münasebetile 1933 te (Bir asırlık terakki) unvanı altında açılacak beynelmilel sergiye iştirak programını tesbit üzere İcra Vekilleri Hey'eti Celilesi kararile teşekkül eden komisyonumuz sergiye iştirakimiz mes'elesini tetkik ve müzakere etmek üzere toplanmış ve müzakere esnasında İktisat Vekâleti Ticaret Umum Müdürü Naki Beyle New York Ticaret Mümessilimiz Muzaffer Beyin ve sergi tertip hey'eti tarafından murahhas olarak gönderilen Mr. Mc.Govern'nın da mutalaalarına müracaat edilmiştir.

Komisyonumuzun bu bapta yaptığı tetkiklerin neticesi arz olunur:

A) Sergi esasen yüz sene zarfında dünyada fennî sahada husule gelen terakki ile fennin muhtelif cephelerde vücade getirdiği tekâmülü göstermek maksadını takip etmekte ise de sergide beşeriyetin en eski zamanlarda başlayarak medeniyet tarihinde geçirdiği tekâmülü gösterecek mühim bir kısım bulundurulması da kararlaştırılmış ve beşeriyet ve medeniyet tarihinin en dikkate şayan faslı memleketimizde ve Türk ırkının faaliyet sahaları dahilinde cereyan etmiş olduğundan sergi tertip Hey'etinin serginin bu tarihî kısmına memleketimizin de iştirakine hususî bir ehemmiyet vermekte olduğu ve bu kısım için tarafımızdan gönderilecek eşyanın nakliye ve sigorta ücretinin sergi idaresi tarafından temin edileceği anlaşılmıştır.

Hey'etimiz memleketimizde mevcut san'at hazinelerini ve bu arada bilhassa Türk Eserlerini medeniyet aleminin mühim bir merkezinde teşhir ederek medeniyetin tekâmülüne Türk milletinin yapmış olduğu yüksek hizmetleri müşahhas ve bariz bir surette göstermek ve Türklüğün şerefini bir kat daha yükseltmek için teveccüh eden bu fırsattan Türkiye Cumhuriyetinin istifade etmesi ve serginin bu tarihî kısmına mümkün olduğu

ASARIATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

Ankara : / / 1932

U.

H.

II

T.C.

MAARİF VEKÂLETİ

kadar parlak bir surette iştirak imkânının temin edilmesi çok faydali olacağı kanaatindedir.

B) Sergide her milletin bu günkü sınaî ve ticarî mahsullerini teşhir edeceği de anlaşılmaktadır. Türk sınaî ve ticarî mahsullerinin gönderilmesi suretile iştirakimiz mes'elesini tetkik eden hey'etimiz 35-40 milyon halkın ziyeret edeceği bu ehemmiyetli sergide Türk mamulât ve mahsulâtının teşhir edilmesi Türkiyeyi pek az tanıyan Amerikalılara memleketimizi ve inkılâbımızın muhtelif cephelerini tanıtmak ve mamulât ve mahsulâtımıza yeni mahreçler açmak imkânını temin edeceği ve memleketimize seyyah celbine ve her iki memleket arasındaki dostluk münasebetlerini genişletmeğe ehemmiyetli bir surette hizmet eyleyeceği neticesine varmıştır.

C) Sergiye ne suretle iştirak edilebileceği mes'elesi de tetkik edilmiş ve neticede Cumhuriyet Hükümetinin şu üç şaktan birini ihtiyar etmek suretile sergiye iştirak edebileceği anlaşılmıştır:

1 - Sergiye yalnız medeniyetin tekâmülünü gösterecek san'at eserlerini göndermek suretile iştirakimiz takdirinde sergi idaresinin göndereceğimiz san'at eserlerinin nakliye ve sigortasını temin edeceği gibi bu eserlerimizi teşhir için sergide lâzımgelen yerleri meccanen emrimize tahsis edeceği anlaşılmaktadır. Sergiye iştirakimizin en az masrafı istilzam eden şekli budur. Bu takdirde san'at eserlerinin ambalaj masrafı ile bazı mimarî eserlerimizin modellerini renkli resimlerini planlarını ve propaganda broşürlerini yaptırmak ve bastırmak ve sergiye göndereceğimiz memurların ücret ve harcırahlarını temin etmek için lâzımgelen tahsisatın tarafımızdan tesviyesi icap etmektedir. Şikago'da bir memurun günde 10 dolar ve sergi komiserinin 15 dolar masrafla idare edeceği tahkik edilmesine nazaran sergiye gönderilecek bir komiserle üç memurun harcırah ve yevmiyeleri için 22400 liraya ve arzolunan diğer masraflar için de 7600 lira ki ceman 30000 liraya ihtiyaç bulunduğu anlaşılmaktadır.

2 - Sergiye hem medeniyetin tekâmülünü gösterecek san'at eserlerini hem bu günkü Türk mamulât ve mahsulâtını göndermek suretile iştirakimiz halinde umumî tarihî paviyona tarihî san'at eserlerimizi meccanen

ASARİATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

Ankara: / / 1932

U.

H.

T.C.
MAARİF VEKÂLETİ

III

göndermek ve sergi idaresinden isticar olunacak bir salonda da ticarî eşyamızı teşhir etmek imkânı vardır. Böyle bir salonun 10000 dolara isticar olunacağı Mr. Mac. Govern tarafından temin edilmekte olduğundan bu takdirde sergiye iştirak masrafımızın 40,000 lira tutacağı anlaşılmaktadır.

3 - Sergiye iştirakimizin üçüncü şekli de sergi sahası dahilinde müstakil bir Türk paviyonu inşa ettirmek ve bu paviyonu iki kısma ayırarak birinde medeniyetin tekâmülünü gösterecek tarihî eserlerimizi ve diğerinde de bu günkü mahsulât ve mamulâtımızı teşhir etmektedir. Sergi mühendislerinin New Yorktaki ticaret mümessilimize gönderdikleri bir mektupta müstakil bir paviyon için 85 bin dolar masrafa ihtiyaç olduğu bildirilmiş ise de sergi tarafından resmî murahhas olarak gönderilen mumailleyh Mr. Mc. Govern böyle bir paviyonun 50 bin dolar masrafla vücade geleceğini temin etmektedir. Cumhuriyet Hükûmeti namına sergide ayrı bir paviyon inşası takdirinde gönderilecek memurların adedini çoğaltmak, mamleketimiz lehinde propaganda broşürleri neşretmek, seyyah celbi için renkli tablolar bastırmak ve sergide eşya teşhir edecek Türk tüccarlarına muhtelif suretlerle yardımda bulunmak için 240,000 liralık bir tahsisata ihtiyaç bulunmaktadır. Hey'etimiz bu tahsisatın bütçemize büyük bir yük teşkil edeceğini nazarı dikkatten uzak bulundurmakla beraber sergiye iştirakimiz takdirinde Türkiye için ayrı bir paviyon inşası çok faydeli olacağı kanaatindedir. Filhakıka memleketimizdeki tarihî san'at eserleriyle bu günkü mahsulât ve mamulâtımızın topluca bir paviyonda teşhiri sergiden beklediğimiz gayeleri daha müessir ve daha müsmir kılacaktır. Bir de sergi hey'eti umumiyesinin Şikago'da Mişigan Gölü kenarındaki sahada inşa edileceği ve bu sahanın bir kısmı eski Avrupa unvanı altında Avrupa tarihinin tekâmülünü gösterecek şubeye tahsis olunacağı ve bu sahanın bir ucunda Bosfor unvanı altında vücade getirilen sun'î bir buğazdan geçilerek yakın şark tarihine tahsis edilecek bir sahaya girileceği ve Cumhuriyet Hükûmetinin yaptıracağı paviyon için yakın şark sahası dahilinde bir yer ayrılacağı ve sergide İran ile Yunanistan'ın da ayrı birer paviyon inşasına karar verdikleri anlaşılmakta olmasının nazaran sergiye müstakil bir paviyon inşası suretile iştirakimiz her

ASARİATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

Ankara : / / 1932

U.

H.

T.C.
MAARİF VEKÂLETİ

IV

veçhile menfaatımıza daha uygun düşecektir.

Paviyon inşası için lâzımgelen masrafı az çok kapatmak için Türk paviyonuna minasip bir miktar duhuliye konulması da hatıra gelmiş ve buna sergi idaresince mimanaat edilmeyeceği de anlaşılmış ise de umumî sergiye girerken duhuliye vermiş olan halkın millî paviyonların hiçbirinde ayrıca duhuliyeye tabi tutulmadığı halde Türk paviyonuna duhuliye mukabilinde girmeği hoş bir nazarla görmeyecekleri düşünülerek harsî ve millî bir gaye ile teessüs edecek Türk paviyonuna rağbeti celp için duhuliye konulmasından vazgeçilmesi muvafık görülmüştür.

Arzolunan izahata nazaran hey'etimiz Türkiye için müstakil bir paviyon inşası suretile sergiye iştirakimizin daha faideli olacağı kanaatinde ise de bunun için sarfı icap eden liranın bütçeye zammına halen imkân bulunamadığı takdirde lira masraf ihtiyari ile ikinci şikkın tatbiki ve bu da tensip buyrulmadığı takdirde medeniyetin tekâmülüne hizmet edecek eserlerin teşhir edilmek üzere sergiye gönderilmesi ve bu bapta icap eden 30000 liralık tahsisatın bütçeye ilâvesi hususunu arz ve teklif ile derin tazimlerimi teyit eylerim, Efendim.

İstanbul Meb'usu

Halil Edhem

Maarif Vekâleti
Millî Talim ve Terbiye
Reisi

İhsan

İktisat Vekâleti
Sanayi Umum Müdürü

A. Şerif

Aslının aynıdır
1/III/1933

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerle İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtı

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0200502